

10. Про скасування окремих пунктів Переліку продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів від 23 груд. 2009 р. № 1689-р.

11. *Розпутенко І. В.* До питання про ідеологію державного управління в Україні [Електронний ресурс] / І. В. Розпутенко // Наукові розвідки з державного та муніципального управління : зб. наук. пр. – 2011. – № 2. – Режим доступу : http://www.nbuuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nrzd/2011_2/18.pdf

12. Про Міністерство економічного розвитку і торгівлі України : Указ Президента України від 31 трав. 2011 р. № 634/2011.

13. Питання оптимізації системи центральних органів виконавчої влади : Указ Президента України від 6 квітня 2011 р. № 370/2011.

Сергій Степаненко,

*кандидат наук з державного управління,
доцент кафедри економічної теорії НУДПСУ,
докторант Інституту проблем
державного управління
та місцевого самоврядування НАДУ*

Організаційно-технологічний підхід до економічного забезпечення безкризового розвитку суспільства в наступництві поколінь

Розглядаються питання, пов'язані з проблемою вибору підходів до концептуального забезпечення економічної науки та її спроможності вирішувати завдання безкризового розвитку суспільства в наступництві поколінь.

Ключові слова: соціально-економічна система, розвиток виробництва, споживання, розподіл, добробут населення, наступництво поколінь.

Questions are examined related to the problem of choice of going near the conceptual providing of economic science and its possibility to decide the task of crisis-free development of company in the successor of generations.

Key words: socio-economic system, development of production, consumption, distributing, welfare of population, successor of generations.

Постановка проблеми. Україна опинилася в тяжкій соціально-економічній та гуманітарній кризі. Диктатура олігархії, беззаконня й невідповідність багатіїв, зруйнований народногосподарський комплекс, бідність та відсутність соціальних гарантій, падіння суспільної моралі – це згубна реальність сьогоденної України. Та обставина, що до нинішнього часу реформи, які проводяться в пострадянській Україні, не принесли обіцяного на їх початку економічного добробуту (за деякими оцінками Україна мала 10-й у світі потенціал після розпаду СРСР) [1], дає підстави стверджувати,

що та економічна наука, яка історично склалася, і досі не спроможна бути одним з інструментів розробки соціально-економічної політики держави, гарантуючи добробут усього населення, яке морально готове чесно працювати.

Подивимось на соціально-економічну проблематику з позицій загальнонаукового принципу “практика – критерій істини”. Якщо виходити з цього принципу, то опір матеріалів і механіка середовищ у цілому – дієві науки. Вони входять до стандарту інженерної освіти, і їх дієвість підтверджується практично. Якщо щось ламається, рушиться, то в цьому винні не закони фізики і механіки, а невміле їх застосування на практиці або грубе порушення технологічної чи експлуатаційної дисципліни під час втілення проекту та його експлуатації.

За аналогією, якщо економічна наука в тому вигляді, в якому вона історично склалася, дієва, якщо вона входить до стандарту вищої професійної освіти багатьох професій управлінського характеру, то в країні має бути загальний добробут. У ній не повинно бути затяжних економічних криз, які залежно від їх гостроти тільки називаються по-різному. Для прикладу, якби механіка суцільних середовищ або якісь інші галузі інженерної науки мали б таку ж саму відповідність проголошеним завданням існування кожної з них, то сучасна техносфера була б неможлива, оскільки більшість споруд зазнали краху ще на стадії проектування та будівництва.

Якщо ж усі ці явища мають місце, то їх першопричина – невідповідність економічної науки завданням суспільного розвитку і соціальним потребам більшості населення. Тобто виникає логічне запитання: чому культивована в суспільстві економічна наука неспроможна вирішувати завдання забезпечення економічного добробуту суспільства в наступництві поколінь?

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ідея державного регулювання економічного розвитку знаходить підтримку з боку багатьох авторитетних українських учених. Вагомий внесок у розробку як загальнометодологічних, так і окремих аспектів теорії внесли: Л.Аведян [1], С.Аптекарь, В.Бабаєв [2], Д.Богиня, В.Братишко, В.Вакуленко [3], Г.Волинський, А.Гальчинський, В.Геєць [4], А.Гош, А.Гриценко, М.Гуревичев, М.Долішній [7], М.Козоріз, І.Лукінов, І.Михасюк [6-7], С.Мочерний [8], О.Олійник [10] та ін.

Але в нашій країні мало приділяється уваги всебічному вивченню та осмисленню організаційно-технологічного підходу до економічного забезпечення безкризового розвитку суспільства в наступництві поколінь. *Метою статті* є спроба заповнити цю прогалину.

Виклад основного матеріалу. Теорії економічної науки залежно від концептуальних положень мають за основу один із двох підходів: фінансово-обліковий або організаційно-технологічний. У відносно недалекому минулому політичної економії фінансово-обліковий підхід відображався в на-

прямі, який отримав назву “меркантилізм”, а організаційно-технологічний – у поглядах “фізіократів”. На початку XIX ст. фінансово-обліковий підхід став фактично єдиним і безальтернативним в економічній науці [8].

На перший погляд, фінансово-обліковий підхід здається більш широким, оскільки фінансовий обіг незмінно супроводжує господарську та іншу діяльність, в якій технології і організація виробництва та розподілу продукції постійно змінюються. Тим більше він здається більш широким у наш час, коли швидкість техніко-технологічних і організаційних змін досягла межі, яка визначається стійкістю психіки людей. І тому багато хто переконаний у тому, що фінансово-обліковий підхід – дійсно універсальний підхід на всі часи, який дає змогу “економістам” знати тільки: бухгалтерський облік, фінансові інструменти і математичні моделі, орієнтовані на вирішення завдань щодо застосування цих самих фінансових інструментів та розділів законодавства, які регламентують фінансовий обіг, право власності і трудову діяльність.

При цьому знання щодо продукції, технології і організації виробництва покладається на інженерів, підлеглих “менеджерам” і професійним політикам із фінансово-юридичною у своїй більшості освітою. Обов’язок знати, як макроекономіка – господарська система – складається з багатьох мікроекономік, і як вона повинна управлятися в інтересах суспільства – в теоріях, які відображають фінансово-обліковий підхід, не покладається ні на кого.

На відміну від фінансово-облікового, організаційно-технологічний підхід зобов’язує знати: як суспільство породжує потреби і які вони за наслідками їх задоволення? Що виробляти в умовах обмеженості ресурсів і виробничих потужностей? Яка пріоритетність різних видів продукції і виробництв? В яких обсягах виробляти? На основі яких технологій? Як розподіляти продукцію і природні ресурси? Як забезпечувати екологічну безпеку виробничо-споживчої системи? При цьому відповіді на ці і багато інших питань багато в чому зумовлені політикою (як внутрішньою, так і зовнішньою), втілення якої в життя господарська система суспільства повинна економічно забезпечити.

Оскільки фінансовий обіг тільки супроводжує виробничий і споживчий продуктообмін і надання доступу до природних ресурсів, які внаслідок різного роду соціально зумовлених причин не є безкоштовними, – в організаційно-технологічному підході кредитно-фінансова система (разом із законодавством, яке регламентує фінансовий обіг) виявляється тільки одним із багатьох інструментів управління макрорівня в господарській системі суспільства. Крім неї інструментами управління макрорівня є, зокрема, система стандартів, ділова етика, план рахунків бухгалтерського обліку. Тому в дійсності організаційно-технологічний підхід виявляється більш загальним, оскільки фінанси в ньому – одні з багатьох технологічних середовищ у роботі виробничо-споживчої системи. На відміну від нього, у фінансово-

обліковому підході фінанси – дещо самостійне і системно-ієрархічно більш вище ніж номенклатура продукції, організація виробництва і збуту, споживання продукції.

Якщо бачити різницю фінансово-облікового та організаційно-технологічного підходів, то неминучий висновок, який викличе заперечення політиків як буржуазно-ліберального, так просоціалістичного напрямку, а також багатьох представників шкіл історичної економічної науки. А саме: у всіх економічних проблемах мирного часу останніх століть однаково проявились життєва і управлінська неспроможність фінансово-облікового підходу щодо вирішення завдань економічного забезпечення добробуту всіх тих, хто готовий чесно працювати. Тобто в усьому цьому проявилось моральне і, як наслідок, – ідейне банкрутство різних шкіл економічної науки, яка склалася на основі фінансово-облікового підходу [10].

Те, що стосується СРСР, то в ньому свою неспроможність виявила не планова економіка, а фінансово-обліковий підхід політекономії марксизму і його метрологічна неспроможність, під ідейною владою яких внаслідок ідеологічного тоталітаризму опинилось планове начало, результативність якого потребує організаційно-технологічного підходу. Справа в тому, що марксизм не враховує низку галузей, які обслуговують два основних його блоки, – виробництво засобів виробництва та виробництво продукції невиробничого споживання, а також обмін капіталом між ними та перерозподіл додаткової вартості.

Якщо вирішувати завдання гарантованого задоволення життєвих потреб усього населення в наступництві поколінь у руслі визначеної демографічної політики, то економічна наука повинна являти собою прикладну галузь досить загальної теорії управління. Для цього повинна бути визначеність у відповіді на такі запитання:

- які соціально-економічні параметри входять до вектора цілей управління, тобто який за змістом перелік цілей макроекономічного управління і яка його послідовність за пріоритетами значимості кожної з них;
- якими повинні бути значення кожного з параметрів, які входять до вектора цілей, у режимі ідеального управління;
- які їхні фактичні спостережні значення, тобто який вектор нинішнього стану;
 - у чому виявляється вектор помилки управління;
 - що є об'єктом управління;
 - як він взаємодіє з оточуючим його середовищем;
 - у чому в процесі управління виявляються власні недоліки системи і перешкоди зовнішнього характеру;
 - як звести вектор помилки управління, включаючи власні недоліки і зовнішні втручання, до нуля, тобто в режим ідеального управління.

На всі ці запитання повинна відповідати Концепція управління, в якій вектор цілей і вектор нинішнього стану включені до алгоритму обнулення вектора помилки як власних недоліків системи, так і перешкод функціонування, які мають зовнішній характер.

Цими запитаннями та похідними від них економічні теорії, які мають своєю основою фінансово-обліковий підхід, не задаються. Але саме в знаходженні відповідей на них і виявляється організаційно-технологічний підхід до макроекономічних систем у завданні гарантованого економічного забезпечення безкризового розвитку суспільства в наступництві поколінь.

Розгляд шляхів вирішення поставленого завдання починається з розгляду об'єкта управління, яким є вся сукупність підприємств виробничого, науково-дослідного, проектно-конструкторського, освітнього, рекреаційно-відновлювального характеру на території держави. Цей об'єкт управління взаємодіє з природним середовищем, населенням держави та з іншими аналогічними природно-соціально-економічними системами за межами держави [5]. Усі різновиди продукції, яка в ньому виробляється, можуть бути віднесені до двох категорій: кінцевий продукт, заради якого в суспільстві і ведеться господарська діяльність, та проміжний продукт. За такого розподілу виробленої продукції на дві категорії об'єкт управління можна описати як баланс продуктообміну. При побудові такого балансу підприємства об'єднуються в галузі за ознакою їх технологічної однорідності, внаслідок чого в описі балансовими моделями об'єкт управління постає як сукупність спеціалізованих галузей, які обмінюються проміжними продуктами в процесі виробництва кінцевого продукту.

Потреби кожної галузі в проміжних продуктах зумовлені, по-перше, технологіями, і по-друге, валовим обсягом галузевого випуску продукції. Відповідно коефіцієнти прямих затрат проміжних продуктів вираховуються в розрахунку на одиницю валового випуску продукції кожної з галузей. Задавшись вектором бажаного випуску кінцевої продукції і знаючи коефіцієнти прямих витрат проміжних продуктів, можна побудувати систему лінійних рівнянь і вирахувати виробничі потужності кожної галузі, які необхідні для отримання бажаного випуску кінцевої продукції. На основі балансових моделей можна вирішувати й інші завдання.

Понятійний апарат і система уявлень про функціонування ринків, вироблена на основі фінансово-облікового підходу буржуазним лібералізмом, не дає змоги вирішувати завдання налаштування ринкового механізму на підтримку ним саморегуляції виробництва і споживання, гарантуючи задоволення життєвих потреб усього населення в наступництві поколінь. Становище погіршується ще й тим, що завдання налаштування ринкового механізму на функціонування в режимі економічного забезпечення безкризового суспільного розвитку в правонаступництві поколінь потребує іншого понятійного апарату.

Із загальноосвітнього курсу фізики відомо, що корисний результат будь-якої системи дорівнює коефіцієнту корисної дії (ККД), помноженому на кількість енергії, введеної в систему.

Стосовно народного господарства це означає, що спектр виробництва продукції – річний ВВП – обумовлений: 1) ККД технологій і організації виробництва та розподілу продукції; 2) розподілом енергетичного потенціалу за галузями, тобто обсягом платіжних засобів, який обслуговував протягом цього часу товарообмін.

На основі рівнянь міжгалузевого балансу у вартісній формі обліку можна визначити нечисленну групу товарів, значне зростання цін на які призводить до підвищення цін і на всі інші товари. Ця група створює базу преїскуранта. До бази преїскуранта належать насамперед первинні енергоносії, тарифи на електроспоживання, транспортні тарифи, а також ставка відсотка по кредиту. У складі бази преїскуранта особливе місце займає ставка відсотка по кредиту, оскільки кредитування під відсоток своїм негативним наслідком має:

- зростання цін за рахунок того, що ставка по кредиту перекладається на собівартість продукції;
- перекачування платоспроможності із суспільства в корпорацію кредиторів, чий інтереси суперечать інтересам більшості членів суспільства;
- внаслідок і першого, і другого – в кредитно-фінансовій системі виникає група фізичних та юридичних осіб, яка нічого не виробляє, але володіє монопольно високою купівельною спроможністю щодо спектра пропозиції продукції по цінам, вищим, чим вони повинні були б бути.

Тобто реально за нульової емісії плюсовий кредитний відсоток, який допускається законодавством країни, не робить нічого, крім того, що затримує збут продукції для більшості населення і тим самим затримує розвиток виробництва – аж до його повної зупинки із-за неможливості збуту продукції і краху соціально-економічної системи, а головне – створює паразитичний прошарок, який володіє монопольно високою платоспроможністю щодо держави і населення.

Оскільки плюсовий кредитний відсоток породжує завідомо неоплатний борг (за наявності в обігу постійного обсягу грошової маси) і цей борг може бути погашений тільки за рахунок додаткової емісії, то інститут кредиту впливає на емісійну політику в напрямі інфляції і перерозподілу. Тобто кредитний відсоток – головний генератор інфляції, а не її наслідок. Тому, якщо суспільство дійсно громадянське, демократичне, а призначення народного господарства – гарантоване задоволення життєвих потреб суспільства в наступництві поколінь, то держава повинна побудувати систему безвідсоткового кредитування або кредитування з від'ємними ставками відсотка.

Ще один аспект налаштування ринкового механізму на саморегуляцію виробництва і розподілу продукції в співвідношенні з потребами суспільного розвитку зумовлений законами нерегульованого державою ціноутворення так званого “вільного ринку”.

По-перше, потрібно розуміти, що реальний ринок давно вже не вільний. Причина цього в законах ціноутворення на “вільному ринку”. Оскільки масова убогість перешкоджає сплаті за власні кошти освітніх послуг, які надаються як дорослим, так і дітям, то зростання професіоналізму і розвиток культури в цілому на основі “вільного ринку” неможливий. Внаслідок цього такий ринок спроможний тільки до того, щоб із покоління в покоління відтворювати бідність та безкультур'я більшості населення, хоча обличчя цієї бідності та безкультур'я змінюється під впливом науково-технічного прогресу. Саме тому, якщо суспільство хоче бути вільним, воно повинно піклуватися про регулювання ринку, так щоб властиві йому закони ціноутворення слугували суспільству, а не його пригнічувачам.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Без розуміння суспільством усього викладеного вище будь-які революції чи-то пролетарські, чи буржуазні – змінити життя суспільства на краще ніколи не зможуть. Більше того, будь-яке революційне потрясіння, неминуче руйнуючи макроекономічну систему, яка вже склалася, не дає суспільству розуміння того, як повинно бути організовано управління нею, щоб не виникало необхідності в революційних змінах у майбутньому. Реальне покращення якості життя потребує викорінення фінансово-облікового підходу і переходу до організаційно-технологічного підходу економічного забезпечення безкризового розвитку суспільства в наступництві поколінь.

Для втілення вищевикладеного в життя необхідно розвивати організаційно-технологічний підхід у науці до ступеня детальності, необхідної для практичного використання, розробити відповідні математичні моделі, алгоритми вирішення часткових завдань у складі комплексного завдання організації планового управління ринкової саморегуляції виробництва і споживання. На цій основі можна змінити світорозуміння управлінців-професіоналів у структурах державного апарату і бізнесу.

Список використаних джерел

1. *Аведян Л. Й.* Економіка : навч. посіб. / Л. Й. Аведян. – Х. : ХНЕУ, 2005. – 220 с.
2. *Бабаєв В. М.* До запитання про методологічні засади пошуку ефективних методів управління / В. М. Бабаєв // Теорія і практика управління соціальної системи. – 2010. – № 3. – С. 11-16.
3. *Вакуленко В. М.* Державне регулювання розвитку соціальної інфраструктури України / В. М. Вакуленко, О. С. Ігнатенко. – К. : Вид-во УАДУ, 2009. – 112 с.
4. *Гесць В. М.* Перехідна економіка : підручник / В. М. Гесць. – К. : Вища шк., 2003. – 591 с.

5. Гринчель Б. М. Методологія і практика державного регулювання / Б. М. Гринчель, Н. Е. Костильова. – К. : Вид-во УАДУ, 2010. – 88 с.
6. Михасюк І. В. Державне регулювання економіки / І. В. Михасюк. – Львів : Укр. технології, 2009. – 640 с.
7. Михасюк І. В. Державне регулювання економіки / І. В. Михасюк. – К. : Атіка, 2009. – 592 с.
8. Мочерний С. В. Методологія економічного дослідження / С. В. Мочерний. – Львів : Світ, 2005. – 415 с.
9. Небава М. І. Макроекономіка. Тематичний тлумачний словник термінів : навч. посіб. / М. І. Небава. – Вінниця : ВДГУ, 2000. – С.74-81.
10. Олійник О. В. Основні засади державного регулювання економіки / О. В. Олійник // Проблеми теорії та методології державного регулювання / відп. ред. д.е.н., проф. Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : ЖДТУ, 2008. – С. 216-226.

Олексій Кравчун,
аспірант кафедри економічної політики НАДУ

Формування механізмів державного управління в контексті можливих інвестиційних загроз

Досліджено стан загроз і небезпек для української економіки на інвестиційному ринку країни. Визначено основні проблеми реалізації інвестиційної політики. Запропоновано шляхи вдосконалення механізмів протистояння інвестиційним загрозам в умовах проведення структурної перебудови в Україні.
Ключові слова: механізми державного управління, інвестиції, інвестиційна стратегія, інвестиційна безпека.

The state of threats and hazards to the Ukrainian economy on the investment market is investigated. The main issues of investment policy are defined. The basic mechanisms for the creation of investment conditions for carrying out restructuring in Ukraine.
Key words: mechanisms of governance, investment, investment strategy, investment security.

Постановка проблеми. Інвестиційна діяльність відіграє ключову роль у забезпеченні стійкого економічного зростання, здійсненні структурної модернізації економіки та підвищенні її конкурентоспроможності. Відтак завдання неухильного нарощування обсягів інвестування економіки, покращення його структури, забезпечення сприятливого інвестиційного клімату в країні є дуже важливими й актуальними.

Світовий досвід свідчить, що країни з економіками, що розвиваються, не в змозі вийти з економічної кризи без залучення іноземних інвестицій. Залучаючи іноземні вкладення, вони отримують доступ до сучасних технологій, методів управління тощо. Питання збільшення обсягів іноземного